

מרגליות הים

ו. שלחו ליה לרבא זוג בא מרקת כו'. בס' נפש חיה סי' ס"ה הבאתי מירושלמי עירובין פ"ג ס"ה דר' יוסי משלח כתיב לחון אצ"פ שכתבו לכם "סדרי מועדות" אל תינו ממנהג אבותיכם נוחי נפש. והמעין בסוגיא זו יורכח כי ר' יוסי ה' הוא חבירו של ר' יונה ובזמן אביו ורבא ושלח להם אצ"פ שכתבו לכם סדרי מועדות ר"ל סדר קביעת המועדים ע"פ חשבון, שאז חדלו לקדש ע"פ הראיה [ע' מאירי סוף ע' מ"ד], ובכך הרי ידוע מתי ר"ח ובאיזה יום בו חל החג, עכ"ז אל תשנו ממנהג אבותיכם ותשמרו שני י"ט של גלויות כאמרם בבבלי ביצה ד' ע"ב שלחו מתם הזהירו במנהג אבותיכם, והטעם שחדלו אז לקדש ע"פ הראיה הוא לפי שבימי רבא שמדא הוי עד דלא ידיע יום הכפורים אימת חולין ק"א א. ובזה נבין מה שצם רבא שני ימים יוה"כ"פ [וע' תענית כ"א ב לרבא אתו ליה שלמא ממתיבתא דרקיע כל מעלי יומא דכפורי ובהגהותי שם], ובמצב זה לא יכלו ב"ד להתקבץ בזמן ולשלוח שלוחים לארצות הגולה [וראה עוללות אות כד] ולכן הנהיגו חשבון קבוע לעיבור החודש והשנה, ובזה הזמן התחילה גם השתכחות התכלת שעד זמן אביו ורבא מצינו שהטילו תכלת בציציותיהם ע' מנחות מ"ב א; ומני אז לא מוזכר, וז"ש זוג בא מרקת ותפשו נשר ובידם דברים הנעשים בלוד [כצ"ל ע' הגהות הגרצ"ח דהיינו עיבור שמיידי בסוגיא זו], ומאי גיהו תכלת כו', ר"ל שני דברים היו בידם, סוד העיבור ודבר התכלת, יתכן ידיעת מקום המצאו או עשייתו שנצרך לזה מומחיות רבה ע' מנחות מ"ג א ועבודה זרה ל"ט א, ואם כי יצאו בשלום עכ"ז לא סמכו עוד אנשים והנהיגו קידוש החודש והשנה ע"פ החשבון שהיה מקובל בידיהם ע' רמב"ם הל' קה"ח פ"ה ה"ג, מנחת חינוך מצוה ש"א אות ה ומש"כ לק' י"ג א אות א.

פרי צדיק מקץ

[א] מי שעשה נסים לאבותיו ונאל אותם מעברות לחירות היא יגאל אותנו בקרוב. הנה איתא ב' האריו"ל דהיונים רלו לבטל מישאל חידש שנת ומילה ומרומו כר"ח חס"ח משמולא והכינה כביטול חודש הייט קידוש החודש דמניט (ר"ה כה). זל לעין טב וקדשה וכו' דהיו יראים לקדש במקומו ואמר ושלח לי סימנא דוד מלך ישראל חי וקים שיראו לימור בפירות קידוש החודש וא"ל ששלח לו ברמיזא וכו' כן (סנהדרין יב, י). בקצו לקבוע נתיב אחד ולא היתא וכו' ור' עקיבא ירד לבטל לקדש את החודש (כמ"ש ברכות סג.) ג"כ מ"ד שהיה ירא בא"י מהגזירה. אבל על חודש עלמא לא שייך גזירה שאין שום היכר מיוחד למסוגלה לישראל ביום ר"ח משאר אומות דמיתריס בכל מלאכות וליכא בו שום מעשה יד שיעשו כי ישראל שגורו ע"ז לבטל דעל חוס' תפלת מוסף מאי ג"מ להו בין זה לתפלת שמרים. והנה הגזירות על שבת ומילה היה מלך שקטי

ח"א דף יב ע"א זוג בא מרקת ותפשו נשר וכו'. הקושיה מה ענין שכתבו ושלחו כל זה ברמז ומה ענין שזכרו שהיה בידם תכלת הנא מלוח לומר שמעבדן קודם ראש השנה לא היה להם לומר רק שקבעו לו נתיב אחד קודם ראש השנה הוא מפורסם כי נשיא ישמעאל היו י"צ כמו שזכר בסוף פרשת חיי שרה בגן אכל למעלה עליהם נשיא ישראל כי נשיא ישמעאל אין להם יחוס אב מאברהם רק יחוס שפחה מאתם הגר וז"ש בזה בדן שנים עשר נשיאים לאמותם דר"ל מלך אס אכל נשיא ישראל יש להם יחוס אב למשפחותם לבית אבותם ועל כן על פי היחוס אב שממנו נמשך הבטורה נעשה מהם י"ג נשיאים על ידי הבטורה שיש ליוסף שנחלק לשני שבטים ונשיאים וזוהו סוד עיבור שישאל מחשבים י"צ חדשי הלכנה נגד י"צ שבטים ועוד חדש עיבור נגד שבטו של יוסף שנחלק לב' שבטים והם צ' אדרים שמונו דגים כדרכו של יוסף כהן ידגו לרוב וגו': ויזדה אמרו בין שאין זרעו של עשו נמסר רק צד זרעו של יוסף שנאמר בן ויהיה בית עשו וגו' והוא לפי שבקניית הבטורה ונטילת הבטורה נתן ליעקב להיות מושל באחיו עשו וכל זה נתן יעקב ליוסף שנאמר בן ואני נתתי לך שם אחד כמפורש צפ"י כטן ולזה אף שישמעאל שיש לו י"צ נשיאים לאמותם ובמלחמותם לפעמים מנחמים את עשו אבל לא יעשו לו כלה עד לעתיד שיגדל זרעו של יוסף ומשיחו וע"י ינאחו את עשו שישאל יהיו צמעלה ביותר מישמעאל שהיו י"ג נשיאים ע"י יוסף שנחלק לב' וזוהו סוד העיבור כמ"ש שהיה שנת ישראל י"ג חדשים והוא גדול יותר משנת עשו י"צ חדשים לחמה וע"פ דברים אלה אמר זוג הבא כו' כי ישראל נמשלו לזוג יונים שאין מוקפין רק לבת וזוג לן וע"ש השני מלכות המלוכה שהם אדום וישמעאל אמר ודימה מלכות ישמעאל לנשר ע"ש רוב חוקק מלכותו ולפי שהוא טמא מלך אמו דמוהו לנשר שהוא עוף הדורס וטמא וכן דימהו בפרק החובל לאן לעוף טמא ואמר שאל מרקת שהיא טבאה שנקראת רקת ע"ש ריקנים שכן ושם היה סוד עיבור הזה ואמר שתפשו נשר דהיינו ישמעאל שחתה ידו רוב קיטן נפולות ישראל ואמר וידים דברים הנעשה בזה כו' שאין שם מיתה כדאמרין בסוטה לבן ודימה לו סוד העיבור שהוא רמו על דבר עתיד ונאני כלות את זרעו של עשו וכחו קמאל ח"ש מאי גיהו תכלת שהוא הסוד תכלת דיונה לים כו' עד דומה לכסא הכבוד דהיינו שאז יהיה הכסא שלם ח"ש בזכות הרחמים דהיינו שהיה שם הרחמים שלם שאין השם והכסא שלם כו' ובזכות זה ילאו בשלום מתחת יד ישמעאל ועמוסי יריכי נחשון כו' הוא פ"י סוד העיבור דעמוסי יריכי נחשון אשר ממנו הנשיאים והמלכים ומלך המשיח בקצו לקבוע נתיב הוא חודש עיבור הרומן לזרעו של יוסף שנחלק לב' שבטים כמו צ' אדרים שמונו דגים בלשון דגים ואשר צידו ע"פ עשו וכחו וכו' לא היתא אדומי הלו שהוא מלכות רומי וכחו קמאל אבל בעלי אסופות נאספו במלכות ישמעאל לקבוע נתיב א' והוצרכו לעשות זה בסתר ובסוד שלא ירגישו אדומי וכחו קמאל בזה לבן וע"כ עשו אותו ברת שמת אהרן ושלח יצין אדומי שעל חודש העיבור נאספו כי בחדש הזה אשר צו היה החורבן ביהמ"ק על ידי עשו וכחו ועל יסוד זה אמרו לעיל בסוד העיבור דגולא ריכין ואמריא עדקין ואביצ לא מטא כו' ר"ל דגולא שהוא כ"י דמתילין ליונה ריכין ואין להם כח גם אמריא שהם ישראל שנמשלו לנה פורה ישראל עדקין ואין להם כח בגלות וזימנא דאביצ שהוא זמן אביצ וזימנא הגאולה עדיין לא מטא וע"כ ספירת כו' ואוספת על שחא דא יומין תלמין שהוא סוד העיבור נגד זרעו של יוסף שילנה זרעו של עשו ע"י ואז יהיה הכסא והשם שלם כמ"ש ח"ש:

בן יהוידע

המשיח, ולכן מ"ש ותפשו נשר קאי על אדום ולא על פרס, וכמ"ש רש"י ו"ל כי בא"י לא היו תחת ממשלת פרס אלא תחת ממשלת אדום, ורק בבבל היו תחת ממשלת מלכות פרס:

אסופות הם המכמים נאספו במקום ועד לעבר השנה, ועשו הועד הזה בחודש שנפטר בו אהרן הע"ה שהוא חדר אב אשר בו דרך של ישראל להתאבל על ביהמ"ק, ולא יאכלו בשר ולא יעשו שמחות, ולכן בחדש זה לא ישימו לב אפי' המלכות לחקור ולדרוש עליהם אם עשין ועד לעבר השנה, יען כי הם יודעים שדרכם לעשות שמחה גדולה בעיבור השנה ומרננין בשמחה, ואומרים בזו"ל לא יעשו בחודש הזה, ואין בורקין אחריהם בענין, ולכן הם הכריחו הדבר לעשותו בחודש הזה שלא ירגישו בו:

בראשנה על גם שנעשה לחכמים באותה שנה באלרן ישראל שם היו בא"י תחת ממשלת פרס רומא ע"י אבי אדום וקרו ליה בשם נשר, משום דכתיב נעשו אס המגדים כנשר ואס צין כוכבים שים קין משם אירידך נאסם ה', ופרשתי הטעם כי יעקב אצ"ח שלח מנחה לעשו חק"ן בהיותו כמנין נשר ושלח זמרים ונקבות מכל מין עשירים כסדר נכון כדאורי' להם בעבור הולדות, וכחו המפרשים ו"ל הטעם כי לעתיד נעשה עמם חשבון להחזיר לו המנחה לפי שחבין כמה ולחם יהיה מהם, וחשבין פירות ופרי פירות מזמן מלכות המנחה עד זמן ביאת המשיח כנ"ל, ולכן ח"ל אס המגדים כנשר כמה שלקחת מנחה שמספרו נשר ויהיה לך גבהית לב, בזה, הנה משם אורידך נאסם ה', שיעיד אלה לשלם ולחם וולדי ולחם לחשבון מלך כל השנים הרבות אשר יהיו מזמן קבלת המנחה עד זמן הפרשן שהוא זמן ביאת